

**Kaiser
Requiem
J.J. Fux**

**Schütz-Monteverdi Consort
en solisten o.l.v. Kirsten van Os**

12 november 2011 20.30 uur Maastricht Ursulinenkapel

13 november 2011 20.30 uur Sittard Michaelkerk

Programma

J.J. Fux – Alma Redemptoris Mater

voor sopraan, 2 violen, alttrombone en basso continuo

F.I.A. Tuma – Sonata a Quatro nr. 2

voor 2 violen, 2 trombones en basso continuo

Adagio

Allegretto

J.J. Fux – Kaiser Requiem K 51-53

*voor 5 solisten, 5-stemmig koor, 2 violen, 2 gamba's, violone,
2 cornetti, 2 tromboni, fagotto en basso continuo*

Introitus

Kyrie

J.J. Fux – Sonate a Tre

voor 2 violen en basso continuo

Allegro

J.J. Fux – Kaiser Requiem

Sequenz

J.J. Fux – Sonate a Tre

Presto (I)

J.J. Fux – Kaiser Requiem

Offertorium

J.J. Fux – Sonate a Tre

Grave (I)

J.J. Fux – Kaiser Requiem

Sanctus

Benedictus

J.J. Fux – Sonate a Tre

Grave (II)

J.J. Fux – Kaiser Requiem

Agnus Dei

Communio

Over het SMC

Het Schütz-Monteverdi Consort is een ensemble van zangers en instrumentalisten dat zich op projectbasis toelegt op het uitvoeren van muziek uit de periode rond het jaar 1600, de late renaissance en de vroege barok. Sinds het eind van de jaren negentig organiseert het SMC oude-muziek projecten waarin instrumentale en vocale partijen gecombineerd worden. Zoveel mogelijk wordt gewerkt met instrumenten die kopieën van zestiende en zeventiende eeuwse originelen zijn. De uitvoerenden zijn professionals en gevorderde amateurs die liefde voor oude muziek delen.

Het SMC voerde werken uit van onder meer Schütz (waaronder Weihnachtshistorie; Magnificat; Die sieben letzte Worte), Gabrieli, Victoria, Guerrero, Willaert en Monteverdi (onder meer Dixit Dominus; Laudate Pueri; Magnificat). Een bijzonder project richtte zich op de uitvoering van werken van de Luikse componist Lambert de Sayve, die het tot kapelmeester van het Habsburgse Hof bracht en een van de laatste polyfonisten van de Lage Landen was.

Het SMC werkte eerder met dirigenten als Jo Loupen, Marleen Reynders en Arno Kerkhof. Kirsten van Os dirigeert de concerten van het huidige project: het Kaiserrequiem.

In 2011 is de Stichting Schütz-Monteverdi Consort opgericht. Hiermee willen de musici uitdrukking geven aan een gegroeide behoefte aan continuïteit en professionalisering van de organisatie.

J.J. Fux – Kaiserrequiem K 51-53 voor 5 solisten, 5-stemmig koor, 2 violen, 2 gamba's, violone, 2 cornetti, 2 tromboni, fagotto, Basso Continuo.

Met het Kaiserrequiem van Johann Joseph Fux maakt het Schütz-Monteverdi Consort een uitstapje naar de late barok. Normaliter richt het SMC zich op de vocaal-instrumentale muziek van de late renaissance en de vroege barok. Om twee redenen heeft het SMC ervoor gekozen het Kaiserrequiem van Fux, een Weense hofcomponist, te programmeren. In de eerste plaats vanwege de archaïsche bezetting van koor (met solisten die deel van het koor uitmaken), enkelvoudige strijkers, cornetti, tromboni, fagotto en basso continuo. De instrumentale bezetting is geheel in de stijl van voegbarokke kerkelijke werken zoals we die kennen van Monteverdi, Cavalli en Schütz. Dit is de eerste link met de muziek die voor het SMC zo centraal staat. In de tweede plaats omdat Fux sterk beïnvloed werd door Palestrina, de renaissance-meester van de polyfonie, waarop het vorige project van het SMC zich deels richtte. Fux gebruikte Palestrina's polyfone technieken niet alleen in zijn kerkelijke werken, maar hij baseerde ook zijn theorie van de polyfonie op zijn interpretatie van Palestrina's stijl, en legde dit neer in een beroemd geworden leerboek "Gradus ad Parnassum". Dit boek werd het uitgangspunt voor polyfonie in latere compositiemethoden, en heeft componisten als Albrechtsberger, Mozart en Beethoven sterk beïnvloed.

Het Kaiserrequiem werd in 1720 door de Weense componist Johann Joseph Fux geschreven ter gelegenheid van de begrafenis van de weduwe van de keizer Leopold I, maar is ook uitgevoerd bij de begrafenis van keizer Karl VI in 1740. Het bijna 40 minuten durende werk is in een ingetogen stijl geschreven. De begeleiding gebeurt door een instrumentaal ensemble waarbij o.a. trompetten en pauken ontbreken. Met de opkomst van een nieuwe muziekstijl (die we nu 'klassiek' noemen) werd de muziek van Fux vergeten. Maar het is opvallend hoe in zijn Kaiserrequiem elementen van het beroemde Requiem van Mozart al te horen zijn. M.a.w., de

invloed van Fux reikt verder dan die van theorie over polyfonie: zijn muziek heeft wel degelijk die van latere (Weense) componisten beïnvloed. Het SMC zal het Kaiserrequiem aanvullen met instrumentale werken van Fux en van Tůma, een leerling van Fux, zoals toentertijd bij plechtige uitvoeringen ook gebruikelijk was.

Voorafgaand aan het Kaiserrequiem is een werk voor sopraansolo en instrumentaal ensemble geprogrammeerd, het Alma Redemptoris Mater. Dit is één van de Maria-antifonen in de Katholieke Kerk. Een antifoön wordt als inleiding of afsluiting gezongen van een psalm tijdens de mis en tijdens de getijdengebeden (zoals de vesper). De Maria-antifoön staat los van de psalmen, en wordt als afzonderlijk lied gezongen, onder meer aan het slot van de complete. Opvallend is de uitgebreide partij voor alttrombone, die regelmatig een duo met de sopraan aangaat. Dit instrument was in de 18^e eeuw in Wenen populair, mede door plaatselijke begaafde spelers, voor wie door Weense componisten als bijv. Albrechtsberger, Wagenseil, en Leopold Mozart (de vader van Wolfgang Amadeus) soloconcerten werden geschreven.

Johann Joseph Fux (1660 - 1741)*

Fux was een boerenzoon uit Hirtenfeld. Er is relatief weinig bekend over zijn jeugd, maar waarschijnlijk volgde hij muzieklessen in de buurt van Graz. In 1680 werd hij er toegelaten aan de Jezuïeten-universiteit, waar zijn muzikaal talent verder tot ontwikkeling kwam. Hij werd organist aan de St. Moritzkerk tot 1688. Gedurende deze periode reisde hij waarschijnlijk naar Italië, dit blijkt uit de sterke invloeden van Arcangelo Corelli en andere Bolognese componisten op het werk dat hij in deze periode creëerde.

Vanaf 1690 verbleef hij te Wenen waar hij, dankzij enkele missen die hij componeerde, de aandacht trok van keizer Leopold I. Deze was zo

onder de indruk dat hij Fux steunde in de verdere ontwikkeling van zijn carrière. In 1698 nam Leopold hem aan als hofcomponist. Fux bleef aan het hof en overleefde Leopold I en zijn twee opvolgers, de keizers Jozef I en Karl VI. Hij was in die tijd erg beroemd als componist.

In 1700 reisde Fux terug naar Italië waar hij studeerde te Rome; waarschijnlijk begon hier zijn fascinatie voor Palestrina. Hoewel zijn muziek na de barokperiode de mensen niet meer aansprak, bleef hij toch erkenning genieten als meester van het contrapunt; de leer van het combineren van meerdere gelijkwaardige stemmen. Talloze componisten, waaronder Haydn, Mozart en Beethoven, werden beïnvloed door zijn boek *Gradus ad Parnassum* (1725). Dit boek gaat over de polyfonie van de Renaissance (de typisch meerstemmige muziek uit die tijd die als een weefsel van zelfstandige lijnen beschouwd kan worden), waarbij Fux de polyfonie van Palestrina als gouden standaard beschouwde, en over de techniek van het contrapunt. Er loopt overigens een directe leraar-leerling lijn van Fux naar Beethoven: Wagenseil was leerling van Fux, en had Schenk als leerling, die weer Beethoven onderwees.

Fux' oeuvre werd gecatalogiseerd door Ludwig von Köchel, de man die ook verantwoordelijk is voor de naar hem genoemde Köchelcatalogus van Mozarts werk. Dit is te zien aan de catalogusnummers van zijn werken die steeds door een K voorafgegaan worden.

František Ignác Antonín Tůma (1704-1774).

Tůma was een Tsjechische componist die een groot deel van zijn leven in Wenen werkte. Hij werd geboren in Kostelec nad Orlicí als oudste van vier kinderen van de locale organist, Václav Ignác

Tůma. Hij studeerde aan het Jezuïeten Gymnasium in Praag, en na het behalen van een graad in de Filosofie ging hij naar Wenen waar hij compositie studeerde bij Johann Joseph Fux. Vanaf 1741 was hij hofcomponist en dirigent van het privé orkest van de Keizerin Elizabeth Christine, de weduwe van Keizer Karel VI. Bekende musici in dit orkest leidden weer latere Weense componisten op, waaronder Haydn.

De Sonata a Quatro is geschreven voor twee violen en twee trombones, begeleid door basso continuo. Na een korte introductie (Adagio), gebaseerd op contrasterende sonoriteiten van korte melodische secties, volgt direct een breed opgezet Allegretto waarin veel van imitatie-technieken gebruik gemaakt wordt. Opvallend is dat aan de basso continuo partij soms een onafhankelijke functie wordt gegeven, zoals bijvoorbeeld in de chromatische figuren aan het eind van het Adagio.

*Deze informatie is deels gebaseerd op Wikipedia

J.J. Fux: Alma Redemptoris Mater – tekst + vertaling

Alma Redemptoris Mater	
Alma Redemptoris Mater, quae pervia caeli porta manes, et stella maris, succurre cadenti, surgere qui curat populo: Tu quae genuisti, natura mirante, tuum sanctum genitorem: Virgo prius ac posterius, Gabrielis ab ore sumens illud Ave, peccatorum miserere.	Verheven Moeder van de Verlosser, die altijd zijt de open deur des hemels, en de ster der zee, kom het volk te hulp dat valt en poogt op te staan: Gij, die tot verwondering van de natuur uw heilige Schepper hebt gebaard: en maagd zijt gebleven, gij die door Gabriël zijt begroet, Ontferm U over ons, zondaars.

Bron: wikipedia.nl

J.J. Fux: Kaiserrequiem – tekst + vertaling

Requiem	
Requiem aeternam dona eis, Domine, et lux perpetua luceat eis. Te decet hymnus, Deus in Sion, et tibi reddetur votum in Jerusalem. Exaudi orationem meam, ad te omnis caro veniet.	Geef hen eeuwige rust, Heer, en het eeuwige licht verlichte hen. God, u moeten wij prijzen op de Sion en U de beloofde offers brengen in Jerusalem. Luister naar mijn gebed; tot U komt al het vlees.

Kyrie	
Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.	Heer, ontferm u over ons. Christus, ontferm u over ons. Heer, ontferm u over ons.
Sequenz	
Dies irae, dies illa Solvat saeculum in favilla, Teste David cum Sybilla. Quantus tremor est futurus. Quando Iudex est venturus, Cuncta stricte discussurus.	Dag van de gramschap, die dag der dagen Welke de wereld in as zal leggen, Zoals David en Sybilla getuigen. Welk een angst zal er zijn, Als de Rechter zal komen, Om alles rechtvaardig te oordelen.
Tuba mirum spargens sonum, Per sepulcra regionum Coget omnes ante thronum.	De wonderbaarlijke bazuin Zal allen uit het dodenrijk Tot voor de troon oproepen.
Mors stupebit et natura, Cum resurget creatura, Judicanti responsura.	De dood en de schepping zullen verstomd staan, Wanneer de schepselen zullen herrijzen, Om zich voor de Rechter te verantwoorden.
Liber scriptus proferetur, In quo totum continetur Unde mundus iudicetur.	't Schuldboek zal worden voorgedragen Dat alles zal bevatten Waarover de wereld berecht kan worden.
Iudex ergo cum sedebit, Quidquid latet apparebit, Nil inultum remanebit. Quid sum, miser, tunc dicturus! Quem patronum rogaturus, Cum vix Iustus sit securus.	Is de Rechter dan gezeten, Zal alles, wat verborgen was, onthuld worden. Niets zal ongewroken blijven. Wat zal ik, arme, dan zeggen? Welke beschermers om hulp vragen als zelfs De rechtvaardige nauwelijks veilig zal zijn?
Rex tremendae majestatis, Qui salvandos salvas gratis, Salva me, fons pietatis!	Machtige Koning, voor wie wij moeten beven, Gij, die hen, die gered moeten worden, redt, Gij bron van goedheid, red ook mij!
Recordare, Jesu pie, Quod sum causa tuae viae, Ne me perdas illa die.	Gedenk, goede Jezus, Dat Gij om mijnentwille gekomen zijt. Laat mij op die dag niet verloren gaan.
Quaerens me, sedisti lassus. Redimisti crucem passus. Tantus labor non sit cassus!	Terwijl gij mij zocht, zat Gij vermoeid terneer. Uw dood aan het kruis heeft mij verlost, Laat zoveel pijn niet tevergeefs zijn geweest!
Iuste Iudex ultionis Donum fac remissionis Ante diem rationis.	Rechter der gerechte wrake, Schenk mij vergiffenis Voor de dag des oordeels.

Ingemisco tanquam reus, Culpa rubet vultus meus, Supplicanti parce Deus. Qui Mariam absolvisti, Et latronem exaudisti, Mihi quoque spem dedisti. Preces meae non sunt dignae, Sed tu bonus fac benigne, Ne perenni cremer igne. Inter oves locum praesta, Et ab hoedis me sequestra, Statuens in parte dextra.	Ik zucht als een beklaagde Schuld kleurt mijn wangen. Ik smEEK U, God, spaar mij. Gij, die Maria heeft vergeven, En de misdadiger verhoord, Gij hebt ook mij hoop gegeven. Mijn gebeden hebben geen waarde, Maar Gij, goede God, spaar welwillend Mij van het eeuwig vuur. Wil mij een plaats tussen de schapen, Afgescheiden van de bokken, Aan de rechterkant bereiden.
Confutatis maledictis, Flammis acribus addictis, Voca me cum benedictis. Oro supplex et acclinis, Cor contritum quasi cinis, Gere curam mei finis.	Als de vervloekten uitgestoten zijn, En prijsgegeven aan de felle vlammen, Roep mij dan tot de gezegenden. Met mijn hart, als tot stof vergaan, Bid ik U, deemoedig en geborgen: Draag zorg voor mijn einde.
Lacrimosa dies illa, Qua resurget ex favilla Judicandus homo reus, Huic ergo parce, Deus! Pie Jesu, Domine, Dona eis requiem. Amen!	Op die dag van tranen, waarop De schuldige mens uit de as zal verrijzen Om beoordeeld te worden, Wees hem dan genadig, o God! Lieve Jezus, Heer, Geef hun rust. Amen!
Offertorium	
Domine Jesu Christe, Rex Glorïae! Liberâ animas omnium fidelium Defunctorum de poenis inferni Et de profundo lacu. Liberâ eas de ore leonis. Ne absorbeat eas Tartarus, Ne cadant in obscurum. Sed signifiger sanctus Michael Repraesentet eas in lucem sanctam. Quam olim Abrahae promisisti Et semini eius.	Heer Jezus Christus, Koning der heerlijkheid. Verlos de zielen van de gestorven gelovigen Van de straffen van de hel En van de diepe afgrond. Behoed hen uit de muil van de leeuw, Laat de afgrond hen niet verzwelgen. Werp hen niet in de duisternis. Maar laat de heilige Michael als banierdrager Hen leiden naar het heilig licht. Zoals Gij eertijds Abraham en zijn nakomelingen beloofde.
Hostias en preces tibi, Domine, Laudis offerimus.	Wij dragen U offer en dankgebeden op, Heer, Wil ze aanvaarden

Tu suscipe pro animabus illis, Quarum hodie memoriam facimus: Fac eas, Domine, De morte transire ad vitam. Quam olim Abrahae promisisti Et semini eius.	tot heil van de zielen Die wij heden gedenken. Laat hen, Heer, van de dood Overgaan naar het leven. Zoals Gij eertijds Abraham en zijn nakomelingen beloofde.
Sanctus	
Sanctus sanctus sanctus Dominus Deus Sabaoth. Pleni sunt coeli et terra gloria tua. Osanna in excelsis!	Heilig, heilig, heilig, Is de Heer, God der heerscharen. Hemel en aarde zijn vol van Uw glorie. Hosanna in de hoge!
Benedictus	
Benedictus, qui venit in nomine Domini! Osanna in excelsis!	Gezegend, hij die komt in de naam des Heren. Hosanna in de hoge!
Agnus Dei	
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Dona eis requiem. Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Dona eis requiem sempiternam.	Lam Gods, dat de zonden van de wereld draagt, Geef hen rust. Lam Gods, dat de zonden van de wereld draagt, Geef hen eeuwige rust.
Communio	
Lux aeterna luceat eis Domine. Cum sanctis tuis in aeternum. Quia pius es. Requiem aeternam dona eis, Domine Et lux perpetua luceat eis. Cum sanctis tuis in aeternum. Quia pius es.	Het eeuwige licht verlichte hen, o Heer. Bij Uw heiligen in eeuwigheid. Omdat Gij goedertieren zijt. Geef hen eeuwige rust, o Heer, En het eeuwige licht verlichte hen, o Heer, Bij uw heiligen in eeuwigheid. Omdat Gij goedertieren zijt.

Bron: www.few.vu.nl

Deelnemerslijst Schütz-Monteverdi Consort.

Dirigent: Kirsten van Os

Solisten:

sopraan 1: Veronika Juhász
 sopraan 2: Jori Klomp
 alt: Barbara Schröder
 tenor: Luke Mitchell
 bas: Fank Mostert

Koor:

sopraan 1: Monique Bogie
 Regine Dittrich
 sopraan 2: Els Geelen
 Mami Kamezaki
 Christine Maessen
 alt: Karin Bijsterveld
 Lia Harmsen
 Bernike Pasveer
 tenor: Dirk Braam
 Mitch Raemaekers
 Wim Schouten
 bas: Geert Bogie
 Rense Hoekstra
 Jan Köster

Instrumentalisten:

cornetto 1: Gerard Doumen
 cornetto 2: Vincent Fontaine
 alttrombone: Arnoud Arntz
 tenortrombone: Theo Keltjens
 bastrombone: Theo ter Beek
 Kees Kes
 viool 1: Shiho Ono
 viool 2: Christophe Defailly
 altgamba : Mieke Prinzen
 basgamba: Hildegard Moonen
 contrabas: Elly de Bruijn
 orgel: Peter Peters

Dirigent **Kirsten van Os** (1968) studeerde hoofdvak orgel aan het Utrechts Conservatorium bij Theo Teunissen en Rocus van den Heuvel. Tijdens die opleiding heeft zij ook de studie muziektherapie in Amersfoort gevolgd. De opleiding kerkmuziek heeft zij bij Jos van der Kooij (Hogeschool INHolland) voltooid. Sinds de diplomering als kerkmusicus heeft Kirsten zich ook als dirigent verder ontwikkeld. Zij leidde kinderkoren, projectkoren en kerkkoren. Scholing volgde zij o.a. bij de Kurt Thomas Cursus in Utrecht. Op dit moment volgt Kirsten zanglessen bij Yolande Eymael te Maastricht. Kirsten heeft vele jaren gewerkt als cantor-organist in diverse kerken in de

Randstad. In de Marekerk te De Meern leidde zij gedurende 10 jaar een bloeiende kerkmuziekpraktijk. Met een projectkoor voerde zij delen uit van de Johannes Passion van J.S. Bach en The Crucifixion van J. Stainer.

Als uitvoerend musicus is Kirsten actief in kleine ensembles, ze is organisator van het kwartet Marelia waarmee ze diverse concerten gaf. In haar lespraktijk geeft Kirsten pianolessen en op aanvraag orgellessen. Als muziektherapeut heeft zij zich vooral toegelegd op kinderen & jongeren met gedragsproblemen (waaronder autisme, adhd).

In 2010 heeft Kirsten zich gevestigd in Maastricht. Hier is zij weer actief in haar pianoles- en muziektherapiepraktijk, als dirigent en speelt zij in kleine ensembles.

www.thuisinmuziek.nl

Solisten

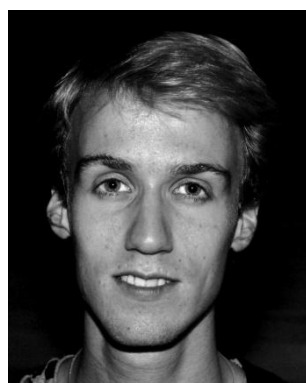
Sopraan 1

Veronika Juhász, geboren in 1986 in Szeged, een "paprikastad" in het zuidelijk deel van Hongarije.

Momenteel studeert zij klassieke solozang aan het Conservatorium van Maastricht bij Frans Kokkermans, en piano bij Joop Celis.

Muziek maken en dan met name zingen maakt een heel groot deel uit van haar leven. Ze houdt van verschillende muziekstijlen, naast klassieke liederen en aria's staat vooral de romantiek dicht bij haar.

Voor de toekomst is klassiek muziektheater maken een grote wens.

Sopraan 2

Jori Klomp (Countertenor), geboren in 1991 te Malmedy, België. Hij studeerde Saxofoon, Piano en daarna ook Hobo en Solozang aan de Muziekschool in zijn geboorteplaats. Zijn hobby werd al snel een passie.

In 2009 start hij zijn studie Klassieke Saxofoon aan het conservatorium Maastricht waar hij sinds 2010 ook Solozang bij Frans Kokkermans studeert. Naast deze dubbele studie hecht hij ook veel waarde aan de praktijkervaring. Hij is actief als kamermuzikant in verschillende ensembles zowel met saxofoon als met zang; speelt in het "A'Meuse

saxofoonkwartet", geeft muziekles, is zeer actief als dirigent, sinds 2007 met een eigen koor in Recht (B) en sinds kort ook voor fanfare en big band.

Zijn voorkeur gaat echter toch uit naar het zingen, zowel als solist als in een kleine bezetting, van vooral oude muziek waarvoor zijn stemtype zeer geschikt is.

Alt

Barbara Schröder (1966) zingt sinds jaar en dag bij amateurkamerkoren mét ambitie, zoals kamerkoor Exaudi, Gulick vocaal ensemble en kamerkoor Lingua e Musica. Zij volgde zangles bij oa Jessica Ernst, Huub Ehlen en Ingrid Kappelle. Sinds 2008 maakt zij deel uit van het Schütz-Monteverdi Consort.

Tenor

Luke Mitchell (1990) komt uit Ipswich in het oosten van Engeland. Momenteel studeert hij aan het conservatorium in Maastricht waar hij bezig is met zijn bachelor klassieke zang bij Frans Kokkermans. Hij maakt gedurende het seizoen '11-'12 deel uit van het koor bij Opera Zuid maar zingt ook graag oratoria waarbij zijn favoriet 'die Schöpfung' van Haydn is.

Bas

Frank Mostert (bas-bariton, 1963) trad regelmatig op als koorzanger met o.a. Studium Chorale, het Schütz-Monteverdi Consort, en Collegium Ad Mosam. Onlangs voerde hij een solo recital uit met liederen van Samuel Barber en Charles Yves samen met pianiste Kirsten van Os. Zijn zangopleiding als amateurzanger volgde hij bij o.a. Yolande Eymael, Ans Humblet en Pieter Korteknie.

Instrumentalisten

Informatie over het SMC: www.schutzmonteverdictconsort.nl

Wilt u op de hoogte blijven van SMC-projecten in de toekomst? Geef dan uw e-mail adres door bij de uitgang, of mail naar: info@schutzmonteverdictconsort.nl

Dit concert werd mede mogelijk gemaakt door:

Gemeente Maastricht, Provincie Limburg, Huis voor de Kunsten Limburg, Stichting Edmond Hustinx, Stichting Kanunnik Salden/Nieuwenhof

provincie limburg

**HUIS VOOR
DE KUNSTEN
LIMBURG**

STICHTING
*Kanunnik Salden
Nieuwenhof*

